

... PROTEST SONG '77

TÁ 930

ff, 35 mm,
1 tek, 295 m,
magyar hang

gyártási év:	1977
gyártó cég:	Hiradó- és Dokumentumfilm Stúdió
gyártásvezető:	Szalay Béla
rendező:	Róna Péter
operatőr:	Kiss I. György
vágó:	Venczel Emőke
dramaturg:	Gondi Mária
hang:	Wechter Ernő
zenei összeállító:	Szigeti Ferenc

Eng.sz.: 009782/77

Tartalom:

Dean Reed, a most MDK-ban élő énekes egykori hazájáról, Amerikáról, a szegénységről, erőszakról, az emberi jogokról énekel. Közben archiv felvételek, képek, fotók elevenednek meg Amerikáról.

1985. április 17.
BZS

M A F I L M

Hiradó és Dokumentumfilm Stúdió

Protest Song 77'

AMERIKA DALOL

/:dokumentumfilm forgatókönyv:/

1977.

Az itt vázolt /három-négyszáz méteres, fekete-fehér/ film-összeállítás, egy tágabb értelemben vett "indirekt-ellenérv kíván lenni abban az évek óta folyó /jobbára egyoldalú/ párbeszédben - vagy ha úgy tetszik provokált vitában - amelyet a nyugat folytat a szocialista országok ellen, az Amerikai Egyesült Államok vezényletével.

Anélkül, hogy ezt részleteznénk - hiszen a film sem kíván ideológiai vagy teoretikai fejtegetésekbe bocsájtkozni, éppen ellenkezőleg a témát líraian, érzelmi oldalról közelíti meg - mégis néhány gondolatot erről az ugynevezett párbeszédéről, csupán a film szándékának adaléka gyanánt.

A rágalmozási-kampánynak egyik fő motivuma az "emberi jogok" kérdése. Egy kissé leegyszerűsítve a dolgot arról van szó, hogy a nyugati sajtóban egyre-másra hangoznak el olyan vélemények, mely szerint a "kommunista irányítás alatt álló országok polgárainak aligha van módjuk a legminimálisabb emberi jogaikkal élniök." Ez a nézet időközben doktrinává fejlődött, hiszen ismeretes, hogy az új amerikai adminisztráció az "emberi jogok" szempontjait, a hivatalos külpolitika egyik szempontjává avatta. Ennek egyik vetülete, hogy a Belgrádban folyó Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia számos nyugati küldötte, ezt tekinti megvitatás tárgyául, szinte kizárólag. Nos, minden különösebb kommentár nélkül, a film adta hatáslehetőségekkel szeretnénk ehhez néhány gondolatot fűzni, azzal, hogy teljesen tárgyilagosan - hangulati és dokumentumanyagok szintézisében - szólunk az amerikai emberi jogokról.

Beszéljenek helyettünk a képek arról, hogy milyen jogaik vannak az Egyesült Államokban az embereknek a szegényeknek a munkanélkülieknek a már színű és fajtájuknak, a kissebbségeknek,

a "másként gondolkodóknak", valamint azon országok lakóinak, ahol jelen vannak a világ "rendcsinálói".

Továbbá beszéljen helyettünk egy amerikai "másként gondolkodó" Dean REED, szóbeli önvallomásával és azokkal a dalokkal, amelyekkel hitet tesz a valódi "freedom" eszméje mellett.

A film szerkezete látszólag nagyon egyszerűnek, majdnem primitívnek tűnik azzal, hogy Reed énekel, beszél, énekel s ez alá különféle filmanyagokat vágunk!

Azonban az ugynevezett "aláfestő" képsorok sokrétűsége, konkrét és szimbolikus tartalma - a szövegre vagy hangulatra/analóg vagy ellenpontoszva/vágva a film túlhaladja ezt az egyszerű szerkezetet. S ezen túlmenően számtalan ritmus lehetőséget kínál az adott szerkezeten belül.

A film nagyjából négy motívumot sorakoztat fel gondolatilag: - az első, maga Amerika, - a második a magányos, kiszolgáltatott ember, a jóléti társadalomból kirekesztett rétegek - a harmadik az emberi jogaitól megfosztott és azért harcoló milliók - és végül negyedszer a fegyverkezés Amerikája.

/Reed dalaiban ezek a gondolatok jutnak kifejezésre./

A film első egynegyedében, egy sajátos Amerikáról készült fotókból állítunk össze egy temetikus montázst, amely az amerikai ember életérzését, az őt körülvevő meglehetősen nyomasztó világot villantja fel.

A fotómontázsból átváltunk egy rövidebb terjedelű, de gyorsabb tempójú mozgóképekből álló montázsra, amely az amerikai életforma szélsőségeit villantja fel.

A továbbiakban csak a rendelkezésre álló anyagokat soroljuk fel, amelyekből a filmet összeállítjuk: - különféle zsáner és életképek, /Nem idillikusak./

- Utca, és városképek, levegőből fényképezve is,
- a new-yorki szabadság szobor többféle beállításokban
- az amerikai hadseregről és fegyvereiről készült felvételek,
- békemenetek, béketüntetések,
- rohamrendőrök, akcióban is.

A faji diszkriminációt szimbolizáló különféle képsorok; a feketék helyzetét bemutató képek, az indiánok elnyomásának és harcának jelenetei.

Különféle békés és erőszakba torkoló tüntetések, illetve azok drasztikus leverése.

Néhány Chile-vel kapcsolatos képi utalás /Az Allende kormány megbuktatása, eskü a fasiszta Pinochetnek/

/Ez a felsorolás valóban elnagyolt és egyenlőre semmiféle sorrendiséget nem tartalmaz, mivel ez a vágásnál alakul majd ki./

Kiválasztásra került néhány Reed által előadott dal, amelyek beépülnek a filmbe.

A Glory, glory c. ismert amerikai dal, Reed szövegével, amelynek röviden a tartalma: "a szabadulás napja jön, amely az emberiség győzelmének napja lesz, az éhség árnya eltűnik és ez a győzelem igazságot hoz a földre."

A "Things I have seen..." c. dal egy meditativ, lassu ritmusu szám, amelyben éhségről, elnyomásról, szegénységről, kiszolgáltatottságról énekel, amit látott és megfigyelt /Amerikában./

Az egyik dalban a háborúról, annak áldozatairól énekel, s arról, hogy az emberek élni akarnak, békét akarnak s ha a világ népei összefognak akkor a háboru nem szed többé áldozatokat.

Himnikus hatású, spirituálé szerű dal a híres "Wee shall overcome..." amely azt tartalmazza, hogy "még nem vagyunk szabadok, de fel fogunk jönni egy napon..."

A "Vértestvérek" c. NDK játékfilm bevezető részében láthatjuk és halljuk Reed-et, stúdiókörülmények között, amint a szabadság és bartáság ideáljáról beszél valamint éneklí a "Love your brother..." című dalt. Ebben arról van szó, hogy hinni kell abban, hogy a béke és a szeretet ugyanaz, hogy még az emberek meghalnak a gyűlöletben, hogy a szabadság olyan jog, amelyet mindenkinek joga van megszerezni...

Végül pedig rendelkezésre áll egy interju, amelyben D.Reed Amerikáról, az emberi jogokról beszél szinkronban. A filmben ezzel az interjuval kerül megindoklásra, hogy miért beszélünk mi Amerikáról a fenti összefüggésben. S ennek az interjunak fontos szerepe van a film egész szerkezetének kialakításában.

/Az interju nyers fordítása./

"Különösen furcsán hangzik számomra, amikor a rádióból azt hallom, hogy az Amerikai Egyesült Államok az emberi jogokról és az ugynevezett "Szabad világról" beszél.

A valóság az, hogy egyáltalán nem törődnek az emberi jogokkal. Ugyanaz az amerikai kormány, amely most ennek a szószólója, néhány évvel ezelőtt, mint ismeretes, felnöttek és gyerekek ezreit pusztította el Vietnámban napalm bombákkal.

Mint tudják Chile második hazám volt. 1961.-ben kerültem oda és ott éltem másfél évtizedig. Salvador és Pabló Nehruda személyes barátaim voltak.

Ami 1973.-ban Chilében történt az az én privát életemnek is megrázó tragédiája, hiszen oly sok barátomat gyilkoltak meg. És mélységesen fel vagyok háborodva azon, hogy vannak, akik el akarják felejtetni azt, hogy a fasizmus azért kaparinthatta meg a hatalmat Chilében, mert az Egyesült Államok kormánya, a State Department és a CIA szervezték és támogatták azt a fasiszta puccsot, amely megdöntötte Allende demokratikus kormányát. Hát így festenek ezek a bizonyos emberi jogok amerikai értelemben és nem hiszem, hogy ők annyira a szívéükön viselik az emberiességet, a szabadságot, amelyet annyit hangoztatnak.

Milliók élnek szülőhazámban az Egyesült Államokban olyan körülmények között, hogy még az egyetlen alapvető életfeltétel sincs biztosítva számukra - nevezetesen a munkához való jog.

Miféle szabadságról lehet beszélni akkor, amikor infláció sújtja az embereket, úgy mint például az én apámat, aki negyvenöt év munkája után ment nyugdíjba, s azt remélte, hogy valahogy el - éldegél ebből. S most az infláció miatt szinte semmije sincs. Nem hiszem, hogy ezt lehetne emberi jognak nevezni.

Nos én azt hiszem, hogy világ népeinek rá kell ébrednie arra, s mindannyiunknak, akik a világ haladásáért küzdünk, hogy harcolnunk kell a békéért, az igazságért, amely akkor valósul meg, ha végetvetünk a kapitalizmusnak, ha megdöntjük a fasizmust, hogy annak még irmagja se maradjon a világon.

Egy olyan világért harcolunk - ki munkával, ki szóval, ki fegyverrel ki meg dallal - amelyben az én gyermekem is - akinek nemrég ünnepeltük első születésnapját - szabadságban élhett ha felnő.

Egy valóban szabad világban, amelyben nem ismerik azt szót, hogy éhség, kiszolgáltatottság, amelyben mindenki járhat iskolába, művelődhet és biztos munkalehetősége lesz majd. Ezek hát azok az emberi jogok, amelyek véleményem szerint valóban fontosak.

Ez az a szabadság, amiről mi beszélünk! s én - az amerikai - ezért a szabadságért harcolok dalaimmal."